



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

7 Si dedit ecclesiam laicus, non hanc retinebus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

2 pars. Quod autem quisquis sua auctoritate, quod sibi debet putat, usurpat, nec per judicem deposcat, cadat a causa, ex auctoritate Milevitani a concilii habetur, in quo ita statutum legitur, c. 21.

C. II. ¶ *Causa detrimentum patitur Episcopus, qui ecclesias suas ab alio detentas, propria auctoritate quarere audeat.*

PLacuit *h*, ut quicumque Episcopi quascunque ecclesias vel plebes, quas ad suam cathedram existimant pertinere, non ita repetierint, ut causas suas Episcopis judicantibus agant, sed alio retinente irruerint, sive volentibus, sive nolentibus plebibus, causa sua detrimentum patiantur. Et quicumque hoc jam fecerint, si nondum est inter Episcopos finita contentio, sed adhuc inde contendunt, ille inde discedat, quem constitit pratermissis judicibus *d* ecclesiasticis irruisse. Nec *e* sibi quisquam blandiatur, si à Primare, ut retineat, literas impetrarit: sed si habeat literas, sive non habeat, conveniat eum qui tenet, & eas literas accipiat: ut eum appareat pacifice tenuisse ecclesiam ad se pertinentem. Si autem ille aliquam questionem retulerit, per Episcopos judices causa finiatur, sive quos eis Primas *f* dederit, sive quos ipsi vicinos *i* ex consensu Primatis *2* delegerint.

1 ¶ *Vicinos* Antea legebatur, vicini. Emendatum est ex editionibus conciliorum Colonienfis, non Codicis Vaticano, Sorienfis regio, Burchardo & Ivone. In exemplari etiam antiquo concilii Carthaginensis Graci 121. legitur, *2* *vicinos* ubi in impresso est, *2* *vicinos*.

2 ¶ *Ex consensu Primatis* Sic etiam legitur in editionibus conciliorum vetustioribus, codice Sorienfis regio, & duobus Vaticanis. Sed in recentiore Colonienfis quatuor tomorum editione, & apud Burchardum & Ivonem est, vicinos ex consensu delegerint: itemque in concilio Africano in omnibus editionibus.

3 pars. E contra Gregorius Ioanni defensori eunti in Hispaniam scribit *ii. epist. 50. dicens.*

C. III. ¶ *Delictum personam in damnum ecclesie converti non potest.*

Si *g* Episcopum talem culpam admisisse constitueris (quod abfit) ut constet eum non irrationabiliter fuisse depositum, eadem ejus depositio confirmetur, & ecclesie res sua omnes restituantur, quae ablatae claruerint, quia delictum personae in damnum ecclesie non est convertendum. Si enim, ut dicunt, Cornipolus defunctus est, ab herede ejus, quae iniuste ab illo ablatae sunt, sine excusatione reddantur.

C. IV. ¶ *In personam delinquentis, non in facultate ejus ultio procedat.*

Idem Petro Subdiacono *lib. 1. epist. 42.*

Cognovimus *h*, quod si quis ex familia culpam fecerit ecclesie *i*, non in ipsum: sed in ejus substantiam *k* vindicatur. De qua re precipimus, ut quisquis culpam fecerit, in ipsum *l* quidem, ut dignum est, vindicetur, à communione *2* autem ejus omnino abstinetur.

1 ¶ *Ecclesie* Haec vox abest à plerisque, vetustis Gratiani editionibus & duobus epistolarum B. Gregorii (quamvis sit in impresso) & Ioanne Diacono & Ivone.

2 ¶ *A communione* Sic etiam legitur in Frobeniana editione operum B. Gregorii: sed in ceteris editionibus, & apud Diaconem & Ivonem, à commodo, quae vox in epistola saepe repetitur ad significandas facultates ipsas. Quare haec statim subduntur, nisi forte parum aliquid, quod in usu executoris, qui ad eum transmissus fuerit, proficere possit.

a Et in Afric. c. 57. b Poly. l. 3. tit. 12. Bar. l. 1. c. 70. Ivo p. 3. c. 177. c al. *firmant*. d al. *judicium*. e Bar. l. 1. c. 145. Ivo p. 3. c. 217. f al. *Primates dederunt*. g 2. 3. 7. inprimis. h al. *autem Episcopum*. i Ioanni Dia. in vita d. 22. m. 62. Ivo p. 16. c. 81. j al. *ipso*. k al. *substantia*. l al. *ipso*.

C. V. ¶ *Res eorum qui ex clero labuntur simul cum ipso monasterio tradantur.*

Idem in eadem epistola.

De a lapsis sacerdotibus, vel levitis, vel quolibet ex clero observare te volumus, ut in rebus eorum nulla contaminatione misceris; sed pauperima regularia monasteria require, quae secundum Deum vivere sciuntur, & in eisdem monasteriis ad penitentiam lapsos trade; ut res lapsum in eodem loco proficiant, in quo agere penitentiam traduntur: quatenus ipsi ex rebus illorum subsidium habeant, qui de correctione eorum sollicitudinem gerunt. Si vero parentes habent, res eorum legitimam penitentibus dentur: ita tamen, ut eorum stipendium, quia penitentiam dati fuerint, sufficienter debeat procurari. Si qui vero ex familia ecclesiastica sacerdotes, vel clerici, vel monachi, vel clerici, vel quilibet alii lapsi fuerint, dari eos in penitentiam volumus; sed res eorum ecclesiastico juri non subtrahi. Ad usum tamen suum accipiant, unde ad penitentiam *e* subsistant: ne, si nudentur, laici in quibus dati fuerint, onerosi sint.

C. VI. ¶ *Inutilis sacerdos ecclesiam suam dignitate non privat.*

Item Leo quartus d. Carolo Regi.

Si *e* fortassis (quod non credimus) apud vos inutilis iudicatur, ecclesia tamen, cui permittente Dominus praesumus, non inutilis, sed caput, principumque omnium merito simul ab omnibus vocatur.

C. VII. ¶ *Possessiones monasterii pro peccato Abbatis Episcopo tollere non licet.*

Item in Moguntinensi concilio.

Episcopo *f* non licet possessionem monasterii tollere, quamvis Abbas peccaverit, sed subiciat *i* eum potestati Abbatis alterius monasterii.

1 ¶ *Subiciat* Apud Burchardum & Ivonem legitur, mittat eum in aliud monasterium in potestatem alterius Abbatis.

C. VIII. ¶ *Qua sacerdoti dederunt, subsequentes Pontifici nullatenus auferre praesument.*

Item Gelasius.

Illud *g* statuendum censuimus, ut quascunque insufficientias clericis, aut sibi servientibus de rebus ecclesie in usum, aut de propriis in proprietatem praecedentes dederint sacerdotes, subsequentes Pontifices nullatenus auferre praesument. Si quid tamen culpa extiterit, pro qualitate personarum, vel regula praecedentium canonum in persona habeatur, non in facultate distinctam.

Sic ergo delictum personae in damnum ecclesie converti non potest, quia procurator conditionem ecclesie petens facere intentionem non deteriorem: si peccato Abbatis possessiones monasterii auferre non licet, quomodo delictum Episcopi vertetur in damnum ecclesie, ut inde detrimentum causa sua patiat? Sed detrimentum tale pati non sibi accipiendum, ut ecclesia suo iure privetur, sed parum, quia clericis coram suo iudice stantibus, Episcopus iaculis, & pro iniuria illa multabitur, si propria habuerit.

QUESTIO VII.

Quod autem ecclesiam de manu laicorum nec Abbati potest accipere liceat, omnium canonum testatur auctoritas. Generaliter enim in ecclesia, quam res ecclesiarum in

a Anselm. l. 1. c. 1. Ivo p. 6. c. 380. & p. 15. c. 20. b al. *firmant*. c al. *penitentia*. d fortassis, verius. e Ivo p. 3. c. 21. f Bar. l. 1. c. 82. Ivo p. 7. c. 206. g Anselm. l. 6. c. 172. Episcopo



Episcoporum potestate consistunt. Laici autem nec sua, nec Episcoporum auctoritate decimas, vel ecclesias possidere possunt. Unde Episcopi sine beneficio, sive pretio ecclesias, vel decimas laici dederint, damnati sunt, domum negotiationis, & speluncam latronum faciunt. Vide part. 1. de usuris cathedra à vatu fidelium segregati, atque no tenet à Domino a flagellabuntur.

C. I. ¶ Decima à laici non possideantur.

Unde Gregorius VII. ait in concilio Lateranensi cap. 7. lib. 6. regesti.

Decimas b, quas in usum pietatis concessas esse canonica auctoritas demonstrat, à laicis possideri apostolica auctoritate prohibemus. Sive enim ab Episcopis, vel Regibus, vel quibuslibet personis eas acceperint, nisi ecclesie reddiderint, sciant si sacrilegii etim committere, & æternæ damnationis, periculum incurtere.

Oportet autem i. congruentius, nos decimas & primitias, quas iure sacerdotum esse sanimus, ab omni populo accipere: quas fideles Domino precipiente offerunt, iuxta illud vaticinium Malachie. e. Prophete. [Inferete omnem decimationem in horreum meum, ut sit cibus in domo mea.] Has verò decimas sub manu Episcoporum fore censemus: ut ille, qui ceteris præest, omnibus iuste distribuat, nec cuiquam persona honorabilius exhibeat, unde alii serupulose corde moveantur: sed sint omnia communia: quia inhoneste videtur, ut alii sacerdotes habeant, alii verò detrimentum patiantur: sed licet una est fides catholica, ut necesse est, ut ille qui provisor est loci, quamvis multæ sint ecclesie, omnibus tamen fideliter distribuat.

¶ Et Canon septimus concilii à Gregorio VII. Romæ in Laterano habiti anno Domini 1078, quod habetur libr. 6. regesti ejusdem Gregorii. Eundem canonem reperit Innocentius II. in concilio à se Romæ habito, cap. Virunque concilium extat in bibliotheca Vaticana.

¶ Oportet autem] Que sequuntur usque ad finem, in nostro concilio, neque in Polycarpo, aut à normis, neque apud Anselmum habentur.

C. II. ¶ De eodem. PALEA.

Unde Urbanus II.

Congregato d apud Claramontensem urbem multorum Episcoporum synodali conventu, proposita nobis est à quibusdam eorum quæstio de ecclesiis, vel de ecclesiasticis possessionibus à clericis vel monachis usque in presentiarum, in consultiis Episcopis, acquisitis. Nos autem uti saniori consilio eorumdem Episcoporum, descendentes pro tempore, providentesque ecclesiastica paci, vel quia aliter abique inevitabilis scandali periculo huiusmodi quæstio non poterat procedere, Apostolica auctoritate decrevimus, ut ea, quæ à clericis vel monachis, vel à quibuscumque personis, prout potuerint, usque hodie fuerint acquisita, rata perenniter, & inconcussa permanent: hoc tamen tenore, ne in posterum in consultiis Episcopis talia præsumant.

¶ Caput hoc in concilio Vrbanani non est inventum. Habetur autem in prima collectione Decretalium Bernardi Papiensis, tit. de capolu monachorum, ex eodem Urbano citatum.

C. III. ¶ De eodem.

Item Gregorius VII.

Pervenit e ad nos fama sinistra, quòd quidam Episcoporum non sacerdotibus propriae diocesis, decimasque Christianorum oblationes conferant, sed potius laicis personis, militum videlicet, sive servitorum, vel (quod gravius est) etiam consanguineis. Unde si quis amodo Episcopus inventus fuerit hujus divini

a Marb. 21. b Polyc. 13. tit. 11. Ans. lib. 3. c. 55. Pann. 1. 8. c. 145. Deudal. 13. c. Mal. 9. d In collecti. 1. c. de capel. 1000. e Sup. 1. 9. 8. perveni. Polyc. 13. tit. 11.

præcepti transgressor, inter maximos hæreticos & antichristos non minimus habeatur. Et sicut Nicæna synodus de symoniaco censuit, & qui dat Episcopus, & qui recipiunt ab eo laici, sive pretio, sive beneficio, æterni incendii ignibus deputentur.

¶ In vulgatis codicibus huc capiti erat præpositum nomen Palea: sed habetur in omnibus manuscriptis. Refertur autem planè eisdem verbis 1. q. 3. perveni, & de eod. nota tum est. In Polycarpo positum est longe copiosius, & citatur ex concilio Africano.

C. IV. ¶ Fideliter decimas das, que omnium suorum decimas solvi.

Item Ambrosius in sermone quadragesimo, cujus initium [Ecce nunc tempus.]

Quicumque recognoverit a in se, quòd fideliter non dederit decimas suas, modò emendet, quod minus fecit. Quid est fideliter decimas dare? nisi ut nec pejus, nec minus aliquando Deo offerat, aut de grano suo, aut de vino suo, aut de fructibus arborum, aut de pecoribus, aut de orto, aut de negotio, aut de ipsa ventione sua.

¶ In sermonibus sæpe citatis, qui B. Ambrosio inscripti in bibliotheca Vaticana, & monasterii Mediolanensis servantur, sermone primo de Quadragesima, habetur hoc capitulum.

C. V. ¶ Excommunicentur qui sacerdotibus decimas dare nolunt.

Item ex concilio Rothomagensi.

Omnes b decimæ terræ, sive de frugibus, sive de pomis arborum, Domini sunt, & illi sanctificantur ab oves i, & oves, & capra, quæ sub pastoris virga transcurrent; quidquid decimum venerit, sanctificabitur Domino. Non eligetur nec bonum, nec malum, nec altero commutabitur. [Si quis mutaverit, & quod d mutatum est, & pro quo mutatum est, sanctificabitur Domino, & non redimetur.] Sed quia modò multi inveniuntur, decimas dare nolentes; statuiimus, ut secundum Domini nostri præceptum admonentur semel, & secundò, & tertio. Qui si non emendaverint, anathematis vinculo feriantur, usque ad satisfactionem & emendationem congruam.

¶ Hic etiam auctoritate veterum codicum indultum est nomen Talea.

¶ Boves] Hac usque ad versic. sed quia, in aliquos vetustis codicibus non habentur. Sunt tamen etiam apud ceteros collectores.

C. VI. ¶ Veterum exemplo decima solvantur.

Item ex concilio Moguntinensi.

Decimas e Deo, & sacerdotibus Dei dandas, Abraham factis, & Iacob promissis insinuat: deinde lex statuit, & omnes sancti doctores commemorant.

¶ Non autem decima sunt redimenda à populo, si aliter dare eae noluerint.

C. VII. ¶ Decima non sunt à populo redimenda.

Unde in eodem concilio legitur.

Decimas f, quas populus dare non vult, nisi quolibet munere ab eo redimantur, ab Episcopis prohibendum est, ne fiat.

¶ Burchardus & Ivo citant ex concilio Mediomatrici. Habetur in Capitularibus lib. 3. cap. 46. & in legibus Longobardici lib. 3. tit. de decimis.

a al. recognovit. b Burchard. lib. 3. cap. 130. Ivo p. 3. cap. 196. Pannor. 1. 2. cap. 58. Levitic. 27. c omnium decimarum bovis & ovium, &c. d al. & quod mutat, & quod mutatum est. e Burch. 13. c. 133. Ivo p. 3. c. 159. Pann. 1. 2. c. 60. Lib. 3. Capit. c. 46. & in leg. Longobard. lib. 3. tit. de decimis. f Burch. 13. cap. 200. Pannor. 1. 2. cap. 62.



C. VIII. ¶ Quia decime Deo non redduntur, inditio fieri accessit.

Item Augustinus lib. 30. homiliarum, hom. 48.

Majores nostri ideo copiis omnibus abundabant, quia Deo decimas dabant, & Casari censum reddebant. Modò autem, quia discessit devotio Dei, accessit inditio fisci. Nolumus partiri cum Deo decimas: modò autem totum tollitur. Hoc tollit fiscus, quod non accipit Christus.

C. IX. ¶ Columbas vendit, qui ecclesiam indisciplinatus commisit.

Item Origenes homil. 15. ad c. 21. Matthei.

ET hoc diximus secundum simplicem intellectum. Juxta moralem autem talia dicemus: & primum quidem de templo, de quo per Prophetam a dixit Deus. [Domus mea, domus orationis vocabitur.] Ergo secundum corporalem circumcissionem carnis, & secundum corporalis legis festiuitates, & sacrificia consequenter, & templum Dei æstimabatur, quod ex lapidibus insensatis erat constructum; primum quidem à Salomone, deinde reparatum ab Esdra, postea verò post Christi adventum à Romanis destructum: & illa æstimabatur domus orationis: qua destructa, necesse est, ut Iudæi, quasi non jam habentes domum orationis, jam non habeant privilegium speculationis Dei, nec possint secundum legem Deo servire. ¶ Hoc ergo factò, omnia Christus ejecit in mysterio spiritualium actuum suorum; & tunc visibiliter fecit quod semper invisibiliter agit, ejiciens vendentes de templo, & mensas nummulariorum evertens, & cathedras vendentium columbas ad correctionem populi: ut non pro mundanis festiuitates in nomine Dei celebrent, nec emptionibus & venditionibus vacent in loco non competenti, in quo non debent emere & vendere, sed orationibus vacare, qui congregantur quasi in domo orationis. ¶ Nunc autem arbitror templum Dei ex lapidibus vivis constructum, esse ecclesiam Christi. Sunt autem multi in ea, non sicut decet, viventes spiritualiter, sed secundum carnem militant: qui & domum orationis de lapidibus vivis constructam faciunt speluncam esse latronum, actibus suis, non ecclesiam Dei dignis, sed spelunca latronum. Qui enim considerat in multis ecclesiis talium Christianorum peccata, qui arbitrantur quantum esse pietatem, & cum deberent de Evangelio vivere, secundum quod vivere decet servos Dei, hoc non faciunt, sed divitias, & multas possessiones acquirunt, nonne dicit speluncam latronum factam esse sub illis ecclesiam? ut rectè dicat Christus ad eos propter dissipationem ecclesie sue. [Quia & utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem?] Item ipse per Osee e tali modo: [Va mihi, quoniam factus sum sicut qui colligit stipulam in messe; & sicut qui racemum in vindemia, cum non sunt & botri, ad manducandum primogenita. Va & animæ meæ: qui perit timoratus à terra: & qui corrigit, in hominibus non est.] Et cum intellexeris Iesum dicentem talia, & lugentem peccata nostra, aspice simul & illud, quod in Evangelio scribitur. [Cum vidisset Hierusalem, flevit super eam, & dixit: quia si cognovisses & tu.] Et si rationabiliter flevit super Hierusalem, & rationabiliter flebit super ecclesiam, edificatam quidem, ut esset domus orationis, factam autem propter raptus lucra, & luxus quorundam (quod utinam non esset) Principum populi, speluncam latronum. ¶ Et arbitror convenire verbum de venditoribus columbarum eis, qui tradunt ecclesias avaris, & tyrannicis, & indisciplinatis, & irreligiosis Episcopis, aut Presbyteris. Propter quod & cathedras tantummodo appellavit Evangelista evertas esse ab Iesu. Et utinam audirent

a Esa. 56. Matthei. 21. b Psal. 29. c Micham. orig. & est Micham. d al. sit botrio. orig. & Luc. 19.

hac cum dicentis a admonitione scripturæ, qui gloriatur de cathedris Moysi, in b quibus sedent, & vendunt omnes ecclesias columbarum, & tradunt eas talibus præpositis, ad quos rectè dicatur à Domino per Hieremiam Prophetam c [Principes populi mei me non cognoverunt. Filii enim sunt insipientes, & non intelligentes: sapientes sunt ad malefaciendum, bene autem facere nesciunt.]

¶ Pro mundanis] Apud Origenem legitur, ut non pro mundi festiuitatibus in nomine Dei emptionibus & venditionibus vacent. Et hoc quidem propter glossam vanaam non est: multa verò alia partim ex Originali, partim ex veteribus codicibus sunt extracta & incupletata.

Cum ergo ecclesie, & oblationes earum non consistant, nisi in pietate Episcoporum; patet profectò, quòd non sunt ab alio recipiendi, quàm de manu eorum.

C. X. ¶ Omnes basilice ad eum pertinent Episcopum, in cujus territorio posite sunt.

Unde in Aurelianensi concilio l. cap. 15. statutum est.

Omnes a basilice, qua per diversa loca constructe sunt, vel quotidie construuntur, placuit secundum priorum canonum regulam, ut in ejus Episcopi potestate consistant, in cujus territorio posite sunt.

C. XI. ¶ Archidiaconus, Archiepiscopus, presbiter, vel decanus, nec officia, nec beneficia ecclesiastica sine consensu Episcopi tribuant.

Item Calixtus e Papa.

Nillus omninò Archidiaconus, aut Archiepiscopus, sive presbiter, sive decanus animarum curam, vel præbendas ecclesie sine judicio vel consensu Episcopi alicui tribuat: imò, sicut sanctis canonibus constitutum est, animarum cura, & pecuniarum ecclesiasticarum dispensatio in Episcopi judicio & potestate permaneat. Si quis verò contra hoc facere, aut potestatem, quæ ad Episcopum pertinet, sibi vindicare præsumpserit, ab ecclesia liminibus arcetur.

C. XII. ¶ De manu laici Episcopatus vel Abbatia suscipi non debet.

Item Gregorius VII. in f generali synodo præfatus dixit, cap. 1. & 2.

Si quis g deinceps Episcopatum vel Abbatiam de manu alicujus laicæ personæ susceperit, nullatenus inter Episcopos vel Abbates habeatur: vel illa ei, ut Episcopo seu Abbati, audientia concedatur. Insuper ei d gratiam beati Petri, & introitum b ecclesie interdiciamus, quousque locum, quem sub crimine i tam ambitionis, quàm inobedientie (quod est scelus idolatriæ) cepit, respiciendo non deserit. Similiter etiam de inferioribus ecclesiasticis dignitatibus constitutum. Item c. ¶ Si quis Imperatorum, Regum, Ducum, Marchionum, Comitum, vel quilibet secularium potestatum, aut personarum investituram i Episcopatum, vel alicujus ecclesiasticæ dignitatis dare præsumpserit, ejusdem sententiæ vinculo se esse sciat obstrictum.

¶ Sub crimine] Antea legebatur sub crimine tam inobedientie, quàm ambitionis, ex qua scelus idolatriæ cepit. Emendatum est ex concilio ipso, & Augustini. Et est locutio valde familiaris Gregorio VII. ex primo Regum cap. 15.

a Matthei. 23. b decenti] orig. & Hier. 4. d Polyb. lib. 12. Burch. l. 3. c. 8. f. 150 p. 3. 4. 17. e d. ex concil. Romano Greg. f Lib. 6. regestis iustitiam. g Anf. lib. 6. 73. David. p. 1. h 2. Regum 15. i investituram] orig.



C. XIII. *¶* Excommunicationi subiacet, nec investituræ sumat fructum, qui de manulaci ecclesiam susceperit.

Idem ibidem, cap. 3.

Quoniam a investituræ ecclesiarum contra statuta sanctorum Patrum à laicis personis in multis partibus cognovim fieri, & ex eo plurimas perturbationes in ecclesia (inò minam sanctæ religionis) oriri, ex quibus Christiana religio conculcatur, decernimus, ut nullus clericorum investituram Episcopatus, vel Abbatiz, vel ecclesiarum de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicujus laici personæ, viri vel feminæ suscipiat. Quod si præsumperit, recognoscat investituram illam Apostolicam auctoritate irritam esse, & se usque ad condignam satisfactionem excommunicationi subiacere.

C. XIV. *¶* De eodem.

Item ex Canone Apostolorum 31.

Si quis Episcopus secularibus potestatibus usus, ecclesiarum per ipsos obtineat, deponatur, & segregetur, omnesq; qui illi communicant.

¶ De hoc canone notat ut supra. distinct. 89. omnis electio. in vers. sequitur.

C. XV. *¶* De eodem.

Item ex Chronico Anastasii bibliothecarii.

Sancti Theodosii Episcopi communicante ob meritum Imperatoris Anastasii Timotheo Constantinopolitano Episcopo, quem concilium Chalcedonense anathematizaverat, quadraginta Episcopi Illyrici & Græci convenientes in unum, per professionem in scriptis factam, ut à proprio metropolitano, discesserunt ab eo, & Romam mittentes, Romano communicare in scriptis professi sunt. *¶* paulo post. d. **C.** Cum i Diocorus (suus) manus impositionem accepisset, recesserunt multitudines populorum e, dicentes, quia nisi secundum quod sanctorum continent Apostolorum canones fiat, non recipietur Episcopus. Principes enim in thronizaverant eum.

Caput hoc acceptum est ex Chronico Anastasii bibliothecarii, in quo de Anastasio Imperatore narrat: multaq; ex ipso originali sunt emendata.

¶ Cum Diocorus] Hac est altera electio à priore, & ipsa facta non canonice, & potestate laica: nam prior est Timotheus ad sedem Constantinopolitanam: hæc vero posterior Diocoro juniori ad Alexandriam. Vtrazq; vero à bibliothecario copiose exponitur.

C. XVI. *¶* Excommunicetur qui per laicos ecclesias obtinet.

Item Paschalis Papa II.

Si quis clericus, Abbas vel monachus per laicos ecclesias obtinerit, secundum sanctorum Apostolorum canones, & Antiocheni concilii capitulum, excommunicationi subiacet.

¶ Caput hujus & sequentis sensus est in fragmento manuscripto concilii apud Guardespallum à Paschali habiti anno Domini 1116. quod in bibliotheca Vaticana servatur. Noverunt etiam Gen. 36. narrat Paschalis, apud Trevis concilium habuisse: ubi inter multa sententia de libera pastorum electione, & de coerenda laicorum in ecclesiasticis dignitatibus presumptione juxta prædecessorum suorum decreta promulgavit.

¶ Antiocheni] In concilio Antiocheno nihil expresse statutum contra eos, qui per laicos obtinent dignitates ecclesiasticas. Verum cap. 23. præcipitur, ut in Episcopo eligendo servetur justitia: nempe ut non eligatur Episcopus, nisi eorum synodo & iudicio Episcoporum: quibus verbi laici videntur excludi. In synodo

a Poly. lib. 2. tit. 4. Anselm. lib. 6. c. 75. b Dist. 89. omnis electio. Deinde part. 1. Burch. lib. 3. cap. 109. Ivon. 3. c. 85. & part. 5. c. 119. c qui. orig. d Deinde part. 1. e alii. rufficorum.] orig. f Can. Apost. 31.

autem Nicæna secunda, cap. 3. repetitur, & confirmatur Canon Apostolorum.

C. XVII. *¶* Qui per laicos ecclesias obtinet, & qui manus imponit, communione privetur.

Idem.

Constitutiones sanctorum canonum sequentes statui-mus, ut quicumque clericorum ab hac hora in antea investituram ecclesiarum vel ecclesiasticarum dignitatis de manulaci accepit, & ipse, & qui ei manum imposuerit, gradus sui periculo subiacet, & communione privetur.

C. XVIII. *¶* De eodem.

Idem.

Nullus a laicorum ecclesias, vel ecclesiarum bona occupet, vel disponat. Qui vero secus egerit, juxta beati Alexandri i capitulum ab ecclesiarum liminibus arceatur.

¶ Alexandri] In epistola Alexandri Pape primi nihil legitur, quod ad hanc rem pertineat. Verum in epistola Alexandri II. in qua synodum à se habitam repetit (quæ epistola ex vetusto codice descripta, Romam ex Hispania missa est) hæc inter alia habetur. Decimæ & primitiæ, seu vivorum & mortuorum oblationes ecclesiis Dei fideliter reddantur à laicis; & ut indispotione Episcoporum sint: quas qui retinuerint, à sanctæ ecclesiarum communione separantur. quod ferè est idem cum c. præcipimus. sup. ead. q. 2. ex Nicolao II.

C. XIX. *¶* De eodem.

Idem.

Sicut Domini vestimentum scissum non est, sed de eo sortiti sunt, ita nec ecclesia scindi debet, quia in unitate tota consistit. In potestate ergo proprii Episcopi ecclesiarum reducantur, & ab ipso (sicut sacris canonibus cautum est) ordinentur. Alioquin & ecclesiarum ipsæ, & clerici earundem divinis destituantur officiis.

C. XX. *¶* Nullus clericus per laicos ecclesiam obtineat.

Item Alexander Papa II.

Per laicos nullo modo quilibet clericus vel Presbyter oblineat ecclesiam, nec gratis, nec pretio. Nullus habitum monachi suscipiat, spem aut promissionem habens, ut Abbas fiat. Nullus Presbyter duas habeat ecclesias.

¶ Habetur in eadem epistola Alexandri II. paulo superius in c. nullus laicorum. citata. Nam statim post ver. separantur, sequitur, & ut per laicos, &c.

C. XXI. *¶* Singuli Episcopi suos habeant economos.

Item ex concilio Chalcedonensi, c. 26.

Quoniam in quibusdam ecclesiis, ut rumore commperimus, præter economos, Episcopi facultates ecclesiasticas tractant, placuit omnem ecclesiam habentem Episcopum, habere economum de clero proprio, qui dispnet res ecclesiasticas secundum sententiam proprii Episcopi: ita ut ecclesiarum dispensatio præter testimonium i non sit: & ex hoc dispertantur ecclesiasticæ facultates, & sacerdotio maledictionis & derogatio procuretur. Quod si hoc minime fecerit, divinis constitutionibus subiacet.

¶ Testimonium] In vulgari sequebatur, Episcopi, quæ vox indulta est auctoritate manuscriptorum, & originali ex versione Dionysii quæ concordat cum prisca, & Græci verbis. Alia etiam nonnulla sunt emendata.

¶ Maledictionis] Græcè est, *ἡ ἐπιθετικὴ ἐπιτίμησις*. Quod in prisca versione est, & sacerdotali dignitati obretractio generetur.

a Poly. cap. lib. 2. tit. 4. b Distinct. 89. quia in quibusdam. Anselm. lib. 6. cap. 143. c alii. non per.] d ἡ ἐπιθετικὴ ἐπιτίμησις sine economis.



C. XXII. ¶ Laici non sunt constituendi economi, sed ex proprio clero eligendi. Item ex concilio Hispalensi II. cui interfuit Isidorus, cap. 9.

IN nona actione didicimus quosdam ex nostro collegio contra mores ecclesiasticos, laicos habere in rebus divinis constitutos economos. Proinde pariter tractantes eligimus, ut unusquisque nostrum secundum Chalcedonensium & Patrum decreta, ex proprio clero economum sibi constituat. Indecorum est enim laicum vicarium esse Episcopi, & seculares in ecclesia iudicare. In uno enim eodemque officio non debet dispar esse professio. Quod etiam in lege divina prohibetur, dicente Moyses [Non arabis in bove simul & asino:] id est, homines diversa professionis in officio uno non sociabis. Unde & oportet nos & divinis libris, & sanctorum Patrum obedire preceptis, constituentes, ut hi, qui in administrationibus ecclesie Pontificibus sociantur, discrepare non debeant, nec professione, nec habitu. Nam coherere & conjungi non possunt, quibus & studia, & vota diversa sunt. Si quis autem Episcopus posthac ecclesiasticam rem, aut per laicalem procuratorem administrandam elegerit, aut sine testimonio economi gubernandam crediderit, verè ut contemptor canonum, & fraudator ecclesiasticarum rerum, non solum Christo de rebus pauperum iudicabitur reus, sed etiam concilio manebit obnoxius.

C. XXIII. ¶ Non habeat laicus aliquid statuenti in ecclesia facultatem. Item in synodo Romana tertia Symmachi Papae, cap. 3.

NON de placuit laicum statuendi in ecclesia (præter Papam Romanum) habere aliquam potestatem: cui & obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi.

C. XXIV. ¶ Ecclesiasticas facultates laici disponere non possunt. Item ibidem Eulalius f. Episcopus Syracusanus ecclesia dixit.

LAICI & quamvis religionis, nulla de ecclesiasticis facultatibus & aliquid disponendi legitur attributa facultas.

¶ Facultatibus. Antè legebatur, dignitatibus. Eminentum est ex originali, (ut supra dist. 96. bene quidem.) epistola Stephani primi, & decreto Paschalis II. manuscripto: quibus locis hoc idem reperitur.

C. XXV. ¶ Laicus sacrilegium habetur, qui dispositionem, vel dominationem rerum ecclesiasticarum usurpat. Item Calixtus Papa.

SI quis Principum vel aliorum laicorum dispositionem seu dominationem rerum sive possessionum ecclesiasticarum sibi vindicaverit, ut sacrilegus iudicetur.

¶ Inter decreta Calixti, ex quo citatur, non est inventum. Habetur in decreto Paschalis II. manuscripto, cap. 5. sed non est mutatum nomen Calixti: quia Pontifices isti, qui visum se reverentibus fuerunt, frequenter eadem decreta suorum antecessorum repetebant.

C. XXXVI. ¶ In ecclesia, quam quis adificat, nihil sibi praeter ceteris vindicet. Item Gelasius Papa Senecioni Episcopo.

PLAUS mentis amplectenda devotio est, qua se Julius nobis in re Juliana sui juris fundasse per-

a Burch. lib. 1. cap. 89. l. 1. p. 5. c. 195. b Cap. proximo superiore. c Deut. 22. d Sup. dist. 96. bene quidem. Deused. p. 1. & 4. Anf. l. 1. & 9. e al. quos. f Et epist. 2. Stephani l. c. 9. & in decreto Paschalis II. manuscripto. g Polyb. l. 6. tit. 1. Deused. p. 4. h al. donationem. i Anf. l. 5. c. 9. k al. Senitius. l al. Iurimiana.

hibetur ecclesiam, quam in honorem sancti Viti confessoris eius nomine cupit consecrari. Hanc igitur, frater charissime (si ad tuam diocesim pertinere non ambigam ex more convenit dedicari, collata primitus donacione solenni, quam ministris ecclesie destinasse se praefati moneris restator oblator, sciturus sine dubio praeter provisionis adiutum, qui omni Christiano debetur, nihil inde se proptii-juris habiturum.

C. XXVII. ¶ De eodem. Idem.

RIGENTUS vero petitoria nobis infirmatione suggestit, in re sua, quod Sextilianum vocatur, basilicam se sanctorum Michaelis Archangeli, & Martini confessoris pro sua defensione & fundasse. Et deo, frater charissime, si ad tuam pertinet parochiam, benedictionem supra memoratae basilice solenni veneratione deprecari. Nihil tamen sibi fundator ex hac basilica noverit vendicandum, nisi processionis adiutum qui Christianis omnibus in commune debetur.

C. XXVIII. ¶ De eodem. Item Clemens episcopus ad Iacobum.

ECCLESIAS de per congrua & utilia facite loca, quae divinis precibus sacrare oportet, & in singulis sacerdotibus divinis orationibus. Deo dicatos ponit, quos ab omnibus venerari oportet, & non à quoquam gravari.

¶ Et in singulis. Adversus sunt haec usque ad vers. quod ex Originali.

C. XXIX. ¶ Laici Presbyteros de ecclesia non eiciant. Item Leo IV. e. Caroli Regi.

CONTRA sanctorum Patrum censuras videtur exire, si secularis vel laicus Presbyteros ab ecclesia, in quibus tempore ordinationis eorum nominati: vel introducti fuerint, videtur expellere. Si vero fundator ecclesiarum ad inopiam vergere coeperit, ab eisdem ecclesiis temporalis vitae suffragia percipiant.

¶ Nominati. In vestris exemplaribus, & apud Romanos legitur, denominati. ut significet recitationem nominis eius, quod promovebatur. Et ecclesiae, ad quam ordinabatur, de qua dictum est supra dist. 70. c. neminem. Eant autem hic canonice scriptae & institutae ad aliam ecclesiam, & non simpliciter nominatis per scriptor glossa accipit.

C. XXX. ¶ Fundator ecclesiarum, si inopiam percipit, ab usque alimentis accipiant. Unde in Toletano concilio IV. c. 9. legitur.

QUIENQUE fidelium devotione propria de facultatibus suis ecclesiae aliquid contulerint, si forte ipsi aut filii eorum redacti fuerint ad inopiam, ab eadem ecclesia suffragium vitae pro temporis usu percipiant.

¶ Si ergo ecclesiasticas facultates dispensandi potestatem non habent laici, multo minus ecclesiam ipsam quilibet ad vendendum committere, vel aliu auferre valent. ¶ Hic autem distinguendum est quod iura fundatorum ecclesiarum in eis habeant, vel quid non. Habent ius providendi, & consulendi, & favorem intendendi, sed non habent ius vendendi, vel donandi, vel utendi, sanquam propriam.

C. XXXI. ¶ Haeredes eius qui ecclesiam construxit & ipsi pro ea sollicitudinem gerere debent. Unde in Canonibus invenitur concilio Toletano IX. c. 1.

FILII vel nepotibus, ac honestioribus propinquis & ius, qui construxit vel ditavit ecclesiam, licitum sit hanc bonae intentionis habere solertiam, ut si sacerdos

a Polyb. lib. 3. tit. 12. Anf. l. 5. c. 11. b al. qua. c al. devotione. d De conf. dist. 1. ecclesiar. e al. tertium. f Deused. p. 4. l. 1. p. 3. c. 102. g al. miscetur. ttm



tem seu ministrium aliquid ex collatis rebus praverint defraudare, aut commotionis honesta conventionione compellant, aut Episcopo vel iudici corrigenda denuntient. Quod si talia Episcopus agere tenet, metropolitano eius hæc infamare procurent. Si autem metropolitano talia gerat, Regis hæc auribus intimare non differant. ¶ Ipsi tamen hæredibus in eisdem rebus non liceat quasi juris proprii potestatem præferre, non rapiam, non fraudem ingerere, nec violentiam quancumq. præsumere: sed hoc solum in salutarem sollicitudinem adhibere, quod aut nullam a noxam operatio nocens attingat, aut multam b, vel aliquam partem salutaris mercedis c assumat. Si quis vero deinceps hæc monita temerare præsumperit, & male rapta cum confusione restituet, & excommunicationis annuæ sententiam sustinebit.

C. XXXI. ¶ *Fundatores ecclesiarum ordinandos in Episcopo offerant.*

Item ex concilio Toletano 9. cap. 2.

Decimus, ut quomodo fundatores ecclesiarum in hæc vita superstitibus extiterint, pro eisdem locis curam permittantur habere sollicitam, pro eisdem locis curam permittantur habere sollicitam, atque rectores idoneos in eisdem basilicis eidem ipsi offerant Episcopis ordinandos i. Quod si tales forsitan non inveniantur ab eis, tunc quos Episcopus loci probaverit Deo placitos, sacris cultibus instruat, cum eorum convenientia servatos. Quod si spreus 2. eisdem fundatoribus, rectoribus eidem præsumperit Episcopus ordinare, & ordinationem suam irritam noverit esse, & ad verendum suam alios in eorum loco (quos si eidem ipsi fundatores condignos elegerint) ordinari.

¶ *Ordinandos] Quæ sequuntur usq. ad vers. Quod si spreus. addita sunt ex ipso concilio.*

¶ *Spreus] Sic etiam legitur in codice Lucensi regio: sed in concilio editionibus, & duobus codicibus Vaticanis, Quod si superstitibus.*

C. XXXIII. ¶ *Ad Domino constructoris monasterium non est auferendum.*

Item ex Romana synodo Eugenii II. & Leonis IV. c. 21.

Monasterium vel oratorium canonicè constructum à Domino constructoris eo d invito non auferatur, licet quicquid Presbytero, cui voluerit, pro sacro officio illius dicitur cuni consensu Episcopi, ne malus existat, commendare.

C. XXXIV. ¶ *De eodem.*

Item Gregorius Papa lib. 7. indist. 1. Secundino Episcopo Taurominiensi.

Rationis oratio non patitur, ut monasterium contra voluntatem fundatorum ab eorum dispositione ad arbitrium suum quis debeat vindicare.

¶ *Apud Anselmum & in Polycarpo hoc eodem modo habetur. In ipsa autem epistola penderatio ex superioribus, & sic legitur: Quæstionis ordo non patitur, ut monasterium ipsum, & maxime contra voluntatem fundatorum, ab eorum dispositione ad arbitrium suum præsertim laica persona subducatur, aut aliquid sibi in id jus debeat vindicare. Et communi, ab eorum dispositione, significat monachos, de quibus supra dixerat.*

¶ *Providentia tamen & admonitione Episcopi à fundatoribus ecclesie honorari debent.*

C. XXXV. ¶ *Episcoporum providentia à fundatoribus ecclesie honoratur.*

Unde Gregorius.

Considerandum f. est de ecclesiis, quæ inter coheredes divisa sunt, quatenus si secundum providen-

tiam & admonitionem Episcopi coheredes eas voluerint tenere & honorare i, faciant. Sin autem hoc contradixerint, in Episcopi potestate maneat, utrum eas consistere permittat, aut reliquias inde auferre velit.

¶ *In capitularibus, & legibus Longobardicis, & apud Burchardum & Ivonem, qui & ipsi citant in decretis Gregorii Papæ, sic habetur. De ecclesiis, quæ inter coheredes divisa sunt, considerandum est, quatenus, &c. quæ quoniam sententiam clariorem reddunt, usque sunt addenda, alio tamen ordine, ne vulgatum capitul. initium mutaretur. Antea legebatur, Considerandum est, quatenus, &c.*

¶ *Honorare] In vulgatis Longobardicis est, honores faciant.*

C. XXXVI. ¶ *Reliquias auferantur ecclesiis, si plures hæredes de eis contententur.*

Item ex concilio Triburiensi 41. c. 32.

Si plures hæredes contenderint de communi ecclesia, auferri jubeat Episcopus reliquias sacras, & ecclesiam claudi, donec communi consensu, & consilio Episcopi statuatur ibi Presbyterum, & unde vivat.

¶ *4 pars: Ut ergo ex his auctoritatibus colligitur, de manus laicorum ecclesia recipienda non sunt, nisi cum consensu Episcoporum, juxta illud concilii Moguntini primi c. sub Carolo, cap. 7.*

C. XXXVII. ¶ *Non liceat laici Presbyteros de ecclesia ejicere.*

Laici d. Presbyteros de ecclesiis non ejiciant, neque e in eis constituant sine consensu Episcoporum suorum.

C. XXXVIII. ¶ *Abique Episcoporum consensu laici Presbyteros de ecclesiis non ejiciant.*

Item ex concilio Coloniensi II.

Inventum f. est, quod multi, arbitrii sui temeritate, & (quod est gravius) ducti cupiditate, Presbyteris quibuslibet absque consensu Episcoporum ecclesias dant, vel auferunt. Unde oportet, ut canonica regula servata, nullis absque consensu Episcopi sui cuilibet Presbytero ecclesiam det: quam si justè adeptus fuerit, hanc non nisi gravi culpa sua, & coram Episcopo canonica severitate amittat.

¶ *Sicut ergo auctoritate Hieronymi decimas male possessas à laicis, Episcopo consentiente licet monachis de manus laicorum recipere, & eas perpetua stabilitate tenere; sic & ecclesiis à laicis male detentis cum consensu Episcoporum licet monachis ad ordinandum accipere, & eis in perpetuum providere.*

C. XXXIX. ¶ *Sine voluntate Episcoporum decimas vel ecclesiis à laicis monachis non suscipiant.*

Unde Urbanus 8. Papa II.

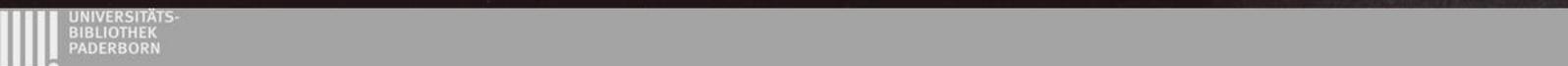
Decimas & ecclesias à laicis monachi non suscipiant, absque consensu & voluntate Episcoporum. Quod si aliter præsumptum fuerit, canonica ultionis subiaceant.

C. XL. ¶ *Nulli liceat in jus suum monasterium convertere, nisi tamen ad ordinandum tradere: illud valet.*

Item ex decreto Sylvestri 6. Papæ.

Nemini i. Regum aut cuiquam hominum in proprium & jus liceat monasterium tradere, nisi ad aliud monasterium, vel commutare, nisi cum alio mo-

a Sed ibi copiosius. b Anselm. l. 3. c. 71. Burch. l. 3. cap. 40. c Et simile, cap. 42. ex concilio Mediomatensis, atque. lvo part. 3. c. 46. In c. l. 1. c. 83. d Burch. l. 3. c. 111. Pann. l. 2. c. 47. lvo p. 3. c. 37. e al. neque constituit. f Burch. l. 3. c. 112. lvo p. 3. c. 38. Pann. l. 2. c. 46. g sup. ead. q. 2. c. ult. h al. Silvere. In Cap. l. 5. c. 23. i Polyc. l. 3. tit. 12. Burch. l. 3. tit. 12. lvo p. 3. c. 27. Anf. l. 1. c. 99. h al. proprium licet.



nafterio, vel quocunque commercio a vendere i. Quod si factum fuerit, non valebit, sed ipsum monasterium in pristinum reformetur statum.

In capitularibus sic habetur. Nemini Regum, aut cuiquam hominum liceat monasterium tradere, vel commutare, vel quocunque commercio vendere.

¶ Vendere. In locis indicatis haec sequuntur. Hoc etiam divina, & Apostolica, atque canonica sub anathematis poena sanxit auctoritas.

C. XL. ¶ Episcopi & fratrum consilio monasterium ad meliorandum alii supplicare nullo modo prohibeatur.

Item ex b. decreto Bonifacii.

Si quis vult monasterium suum ad meliorandum in alium locum ponere, fiat cum consilio Episcopi & fratrum suorum: & dimittat Presbyterum in priori loco ad ministeria ecclesiarum.

C. XLII. ¶ Publica penitentia subijciatur, qui circumveniendo aliquos tondere presument.

Item ex concilio Moguntinensi.

Constituit e sane sacer iste conventus, ut Episcopi, sive Abbates, qui non in fructum animarum, sed in avaritiam & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines circumveniendo totonderunt, & res eorum tali persuasione furripuerunt, penitentia canonice, utpote turpis lucri sectatores, subiaceant. Hi vero qui illecti comam deposuerunt, in eo quod ceperunt, perseverare cogantur: res vero eorum haeredibus reddantur.

¶ Caput hoc a Burchardo etiam & Ivone recitatur ex Moguntino, & multo plenius, eodemque plane modo, quo nunc legitur in Cabilon. 2. c. 7.

C. XLIII. ¶ Sine voluntate fratrum aliquem de suo propinquis Abbas sibi substituere non valet.

Item ex concilio f. Toletano.

Congregatio g. debet sibi eligere Abbatem post Abbatem sui mortem, vel eo vivente, si ipsi discesserit vel peccaverit. Episcopus enim non debet Abbatem violenter retinere in loco suo. Ipse autem non potest aliquem ordinare de suis propinquis vel amicis sine voluntate fratrum.

CAUSA XVII.



Vidam Presbyter infirmitate gravatus fieri velle monachum dixit: ecclesiam & beneficium in manu advocati renunciavit. Postquam convalescit, mox se futurum monachum negavit, & ecclesiam & beneficium reposuit.

- 1. Hic primum queritur, utrum reus voti tenetur, an liceat ei a proposito suo cordis discedere.
- 2. Secundo, an ecclesia & beneficium ei reddenda sint, qua prius libera voluntate reseravit.
- 3. Tertio, si contraxisset eum se & sua monasterio tradidisset, an licentia Abbatis liceret ei ad propria h. redire.
- 4. Quarto, si sine licentia Abbatis retrò abierit, an sua sibi ab Abbate reddenda sint.

QUESTIO I.

¶ Quid a voto discedere non liceat, multo auctoribus probatur. At enim Propheta: i. [Vovete, & reddite Domino Deo vestro.]

a al. commento. b al. commodo. c Polyb. 23. tit. 12. Burch. l. 9. c. 26. Ivo p. 3. c. 31. d In Cabilon. 2. c. 7. 20. q. 3. constituit. e Burch. l. 8. c. 93. Ivo p. 3. c. 111. f al. ex eodem. g Moguntino. h Burch. l. 8. c. 86. Ivo p. 7. c. 104. h al. priora. i Psal. 71.

C. I. ¶ Que Deo voverunt, necessario reddantur. Item Augustinus.

Sunt quaedam, quae etiam non voverentes debemus: quaedam etiam, quae nisi voverimus, non debemus: sed postquam ea Deo promittimus, necessatio reddere constringimur.

¶ Huius capituli ipsa omnino verba non sunt inventa apud Augustinum, sed ferè eadem habentur apud Castodorum in Psal. 31. ad vers. vovete, quem citat glossa ordinaria ad eum locum.

C. II. ¶ De eodem.

Item Hieronymus a.

Voverentibus b. virginitatem non solum nubere, sed etiam velle, damnabile est.

C. III. ¶ Dignus est supplicio, qui seipsum Deo subtrahit a voto resistent.

Item Gregorius in regestis lib. 1. epist. 33. ad Venantium.

Ananias & pecunias Deo voverat, quas post diaboli victus persuasione subtraxit. Sed qua morte multatus est, scis. Si ergo ille mortis periculo dignus fuit, qui eos quos dederat nummos Deo abstulit, considera quanto periculo in divino iudicio dignus eris, qui non nummos, sed a temetipsum, Deo omnipotenti (cui te subonachali habitu devoveras) subtraxisti.

C. IV. ¶ Ante Dei oculos cadunt, qui bona, quae concipiunt, agere recusant.

Idem super Ezechielem, lib. 1. homil. 1.

¶ Qui bona agunt, si meliora agere delibitant, & post deliberationem non faciunt, licet in bonis prioribus perseverent, in conspectu tamen Dei ceciderunt ex deliberatione. Item paulo superius. ¶ Sunt qui cuncta relinquere, & Dei servitio se subdere, & frano caliditate se restringere delibitant: sed cum post caliditatem atios ceciderit concipiunt, se retrahendo, meritum perdunt.

¶ Si ergo post votum quisque necessario cogitur sibi, quod voverit, si voveritibus non solum nubere, sed etiam velle, damnabile est: patet, quod sacerdos iste ad executionem sui voti cogendus est; & non solum non fieri, sed etiam velle monachum non fieri, sibi damnabile est. Quod vero inter voverentes iste computandus sit, patet ex verbis Augustini e, dicentes: [Dixi confitebor, &c.] Magna pietas Dei est, ut ad solam promissionem peccata dimittat. [Non enim nimis pronunciat ore, & tamen Deus iam audit in corde. Virginitatem pro opere reputatur.] Sicut ergo Propheta inter voverentes reputatur, quia dixit, Ego confitebor; sic iste inter eosdem computandus est, quia dixit, fiam monachus. Huic ita responderet. Aliud est propositum corde concipere, & etiam ore enuntiare, aliud est subsequenti obligatione se reum voti facere. Quia 1. ergo iste propositum suum ore simpliciter enuntiauit, non autem monasterium, aut Abbatem tradidit, nec promissionem scripsit, nequaquam reus consideratur.

¶ Quia ergo. In plerisque vetustis exemplaribus haec est ratio questionis secunda.

QUESTIO II.

C. I. ¶ Non cogitur aliquis in monasterium manere, nisi professionem fecerit in manu Abbatis.

Unde Alexander Papa secundus ait.

¶ Gonsaldus f. Presbyter quondam in infirmitate fervore passionis pressus, monachum se fieri promissit: non tamen monasterio, aut Abbati

a Aug. de bono viduitatis, cap. 9. & glossa ord. ad c. 31. Item b sup. dist. 27. voverentibus, inf. 27. quest. 1. nuptiarum. Secundo dist. 27. c. Al. 3. d Sensus summatione redduntur. c Burch. 4. dist. 16. Aug. Castodorum, & glossa ordin. in Psal. 31. infra de penitentia, dist. 1. cap. 5. f Ivo p. 8. cap. 426. & cap. 501. Pagan. lib. 3. cap. 183. se usq.